

# Spis treści

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| Wykaz ważniejszych akronimów użytych w pracy .....               | 9  |
| Słowo wstępne .....                                              | 11 |
| Wprowadzenie .....                                               | 13 |
| <b>Rozdział I</b>                                                |    |
| Wprowadzenie metodyczne .....                                    | 19 |
| 1. Wokół <i>Samolubnego genu</i> .....                           | 19 |
| 1.1. Kryterium chronologiczne .....                              | 19 |
| 1.2. Kryterium rzeczowe .....                                    | 20 |
| 1.3. Parantele – uwagi na marginesie filozofii nauki .....       | 22 |
| 1.4. Parantela pośrednia na przykładzie prac Francisa Cricka ... | 22 |
| 2. Komentarz odnośnie do SGT i MT .....                          | 25 |
| <b>Rozdział II</b>                                               |    |
| Okres I (1976–1978) .....                                        | 31 |
| 1. Socjobiologia a <i>Samolubny gen</i> .....                    | 31 |
| 1.1 Edward O. Wilson (1976) .....                                | 31 |
| 2. Biologia .....                                                | 33 |
| 2.1. William D. Hamilton (1977) .....                            | 33 |
| 2.2. Stephen Gould (1977) .....                                  | 33 |
| 2.3. Gunther S. Stent (1977) .....                               | 33 |
| 2.4. Penelope J. Greene (1978) .....                             | 36 |
| 2.5. Alan Fix (1978) .....                                       | 36 |
| 2.6. John Buettner-Janusch (1978) .....                          | 37 |
| 3. Antropologia społeczna .....                                  | 37 |
| 3.1. Antropologia społeczna – Michael Chance (1977) .....        | 37 |
| 4. Filozofia .....                                               | 38 |
| 4.1. John Leslie Mackie (1978) .....                             | 38 |
| 5. Odpowiedzi Richarda Dawkinsa .....                            | 40 |
| 5.1. Odpowiedź dla Penelope J. Greene i Alana Fix'a .....        | 40 |
| 5.2. Odpowiedź dla Gunthera Stenta .....                         | 41 |
| 5.2.1. Odpowiedź Gunthera Stenta dla Richarda Dawkinsa ....      | 41 |
| <b>Rozdział III</b>                                              |    |
| Okres II (1979–1983) .....                                       | 43 |
| A. Debaty .....                                                  | 43 |

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Filozofia, etyka, pogranicza filozofii stosowanej .....         | 43 |
| 1.1. Mary Beatrice Midgley (1979) .....                            | 43 |
| 1.2. Odpowiedź Johna L. Mackie'go (1981) .....                     | 45 |
| 1.3. Odpowiedź Richarda Dawkinsa (1981) .....                      | 45 |
| 1.4. Odpowiedź Mary Midgley (1983) .....                           | 48 |
| <b>B. Filozofia, nauki społeczne</b> .....                         | 51 |
| 1. Filozofia biologii .....                                        | 51 |
| 1.1. William C. Wimsatt (1980) .....                               | 51 |
| 1.2. David Hull (1982) .....                                       | 52 |
| 1.3. Lynne M. Broughton (1983) .....                               | 53 |
| 1.4. Neil Tennant (1983) .....                                     | 54 |
| 2. Antropologia społeczna .....                                    | 55 |
| 2.1. Kristen Hawkes (1983) .....                                   | 55 |
| 2.2. Peter E. Nute (1983) .....                                    | 56 |
| <b>Rozdział IV</b>                                                 |    |
| <b>Okres III (1984–1989)</b> .....                                 | 57 |
| 1. Filozofia .....                                                 | 58 |
| 1.1. Robert C. Richardson (1984) .....                             | 58 |
| 1.2. Philip Kitcher (1984) .....                                   | 58 |
| 1.3. Sandra D. Mitchell (1986) .....                               | 58 |
| 1.4. Kim Sterelny, Philip Kitcher (1988) .....                     | 59 |
| 1.5. Daniel Dennett (1989) .....                                   | 60 |
| 2. Etologia .....                                                  | 60 |
| 2.1. Robert B. Payne, Laura L. Payne, Susan M. Doehlert (1988) ... | 60 |
| 2.2. John A. Ball (1984) .....                                     | 64 |
| 3. Antropologia – debata o ewolucji kultury .....                  | 65 |
| 3.1. David Rindos (1985) .....                                     | 65 |
| 3.2. Komentarze do artykułu Davida Rindosa .....                   | 68 |
| 3.2.1. Robert L. Carneiro (1985) .....                             | 68 |
| 3.2.2. Eugene Cooper (1985) .....                                  | 69 |
| 3.2.3. Paul Drechsel (1985) .....                                  | 69 |
| 3.2.4. Robert D. Dunnell (1985) .....                              | 69 |
| 3.2.5. Roy F. Ellen (1985) .....                                   | 69 |
| 3.2.6. C.J.M.R. Gullick (1985) .....                               | 70 |
| 3.2.7. Robert A. Hackenberg (1985) .....                           | 70 |
| 3.2.8. John Hartung (1985) .....                                   | 71 |
| 3.2.9. John H. Kunkel (1985) .....                                 | 71 |
| 3.2.10. Gifford S. Nickerson (1985) .....                          | 71 |
| 3.2.11. Peter J. Richerson i Robert Boyd (1985) .....              | 72 |
| 4. Komentarz .....                                                 | 72 |
| <b>Uwagi końcowe</b> .....                                         | 77 |

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>CODA 1: Ewolucja</b>                                                            | 89  |
| 1. Znaczenie pojęcia „evolucja”                                                    | 89  |
| 2. <i>Evolution</i> – angielska jednostka leksykalna                               | 90  |
| 3. <i>Évolution</i> – francuska jednostka leksykalna                               | 91  |
| 4. <i>Ewolucja</i> – polska jednostka leksykalna                                   | 91  |
| 5. Rozpowszechnienie się idei ewolucjonizmu w polskim obszarze językowym           | 91  |
| 6. Ewolucja – termin, teoria, światopogląd, ideologem<br>– Allen D. MacNeill       | 92  |
| 7. Ewolucja – termin                                                               | 94  |
| 8. Ewolucja – teoria                                                               | 94  |
| 9. Ewolucja – światopogląd (resp. ideologem)                                       | 95  |
| 10. Ewolucja pomysł/idea/pojęcie<br>– kognitywizm ewolucyjny                       | 96  |
| <b>CODA 2: Zmiana w kulturze</b>                                                   | 98  |
| 1. Wprowadzenie                                                                    | 98  |
| 2. Programy badawcze – Lakatos (ang. <i>Lakatos Scientific Research Programm</i> ) | 99  |
| 3. Gladwell i Lays Theories                                                        | 99  |
| 4. Antropologiczna definicja kultury                                               | 100 |
| 4.1. Uzupełnienia merytoryczne MCRTSS-u                                            | 102 |
| 4.1.1. Użycie terminów specjalistycznych w znaczeniach filozoficznych              | 102 |
| 4.1.2. Aspekty kultury                                                             | 103 |
| 4.1.3. Koniektura 4 – Wartość adaptacyjna                                          | 103 |
| 4.1.4. Kultura związana z człowiekiem                                              | 104 |
| 4.1.5. „Zdania–hasła”                                                              | 104 |
| 4.1.6. Kultura jako system                                                         | 104 |
| 4.1.7. Uzupełnienia źródłowe                                                       | 105 |
| 5. MCRTSS – krytyka                                                                | 107 |
| 5.1. MCRTSS w świetle systematyki kultury Kroebera<br>– Kluckhohna                 | 107 |
| 5.1.1. Grupa A – Tylor                                                             | 107 |
| 5.1.2. Grupa A – Herskovits                                                        | 108 |
| 5.1.2.1. Pominięcie grupy C i F                                                    | 108 |
| 6. Konsekwencje pominięcia systematyki kultury Kroebera – Kluckhohna               | 108 |
| 7. Pojęcie „zmiany” w MCRTSS – uzupełnienie                                        | 109 |
| 8. Mapa memów – John Paull                                                         | 112 |
| 9. Wady propozycji MCRTSS w ujęciu Stępnika                                        | 114 |

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| <b>CODA 3: Myślenie typologiczne vs. myślenie populacyjne</b> | 115 |
| 1. Wprowadzenie                                               | 115 |
| 2. Myślenie typologiczne vs. myślenie populacyjne             | 115 |
| 2.1. Myślenie typologiczne                                    | 116 |
| 2.2. Myślenie populacyjne                                     | 117 |
| 3. Komentarz                                                  | 117 |
| <b>CODA 4: Herbert Spencer – darwinizm społeczny</b>          | 120 |
| <b>CODA 5: <i>Neuroscience</i> – neuronauka</b>               | 123 |
| 1. Wprowadzenie                                               | 123 |
| 2. Przykład                                                   | 123 |
| Bibliografia                                                  | 125 |
| Indeks                                                        | 137 |